

מעילה יא

משה שווערד

1. ספר מעיל אהרן – י:

ושעִבְרָה שְׁנֵתָה וּשְׂאֵבְדָה וּנְמִצָּאת בְּעֵלֶת מוֹם - הִנֵּה בַת־מִוֶּדָה (דף כב.) מְבֹאֵר דְּתִיבַת "וּשְׂאֵבְדָה" קָאֵי נְמִי אֲשַׁעְבְּרָה שְׁנֵתָה וְגַם עַל נְמִצָּאת בְּעֵלֶת מוֹם, וְהִ"ק שְׁעֵבְרָה שְׁנֵתָה וְאֵבְדָה, וּשְׂאֵבְדָה וּנְמִצָּאת בְּעֵלֶת מוֹם. כֵּן פִּירֵשׁ שֵׁם רַבָּא אֲלִיבָא דְרִישׁ לְקִישׁ, דְּסִבְרָא לִיָּה דְעֵבְרָה שְׁנֵתָה לְבַד אֵינָה מֵתָה, וְהַמְשַׁנָּה מִיִּירֵי שְׂאֵבְדָה נְמִי, וְכֵן פִּירְשׁוּ הַתּוֹס' כֵּאֵן.

וּבְרִשׁ"י כֵּאֵן לֹא הִזְכִּיר כֻּלָּל בְּפִירוּשׁוֹ דְעֵבְרָה שְׁנֵתָה מִיִּירֵי שְׂאֵבְדָה נְמִי וְלֹא רִמּוֹ לִזְה כֻּלָּל. וּבִאֲמַת לְפִי פִי' רִשׁ"י שֵׁם בַת־מִוֶּדָה, מְסִיק שֵׁם רַבָּא דְרִק אֲלִיבָא דְר"ל פִּירֵשׁ כֵּן, אֲבָל רַבָּא לְעִצְמוֹ אֵינּוּ מְפָרֵשׁ כֵּן, אֲלֵא עֵבְרָה שְׁנֵתָה לְבַד נְמִי מֵתָה. וְא"כּ יֵשׁ לֹמַר דְּהַכִּי מְפָרֵשׁ לָהּ רִשׁ"י כֵּאֵן כְּפִשְׁטִיָּה דְמִתְנִי'. אֲלֵא דְצ"ע דְכֻלָּל הַמְפָרֵשִׁים לֹא הִעִירוּ עַל כֵּךְ, וְאֲדַרְבָּה נִקְטוּ בְּדַבְרֵיהֶם כֵּאֵילוּ גַם לְרִשׁ"י מִיִּירֵי שְׁעֵבְרָה שְׁנֵתָה כְּשֵׂאֵבְדָה, וְצ"ע. וְעִיִּין בְּשִׁטְמ"ק לְהֵלֶן (דף יא. אות כ').

2. תוספות תמורה דף כא/ב

וּשְׂאֵבְדָה וּנְמִצָּאת בְּעֵלֶת מוֹם - פִּרְשׁ"י וְאֲפִילוּ לְרַבְנָן דְּאֲמַרִי לְקַמְן וּפְלִיגִי עֲלֵיהּ דְרַבִּי דַּאֲיִן חֲטָאת מֵתָה אֲלֵא בְּשִׁנְמִצָּאת אַחַר שְׁנַתְכַפְרוּ הַבְּעֵלִים בְּהָא מוֹדוּ הוּאִיל וְאִיכָא תְרַתִּי לְרִיעוּתָא דְאֵבְדָה וּנְמִצָּאת בְּעֵלֶת מוֹם וְלֵהֲכִי נִקְטָה בְּעֵלֶת מוֹם דְּאִי תְמִימָה הוּאִיל וּנְמִצָּאת קוּדְם כְּפִרָּה אֲפִילוּ כִּפְרוּ בְּעֵלִים שׁוֹב בְּאַחֲרֵת רוּעָה עַכ"ל וְלֹא נִהִירָא דְמִשְׁמַע לְפִירוּשׁוֹ דְרַבִּיבּוּי רִיעוּתָא מְבִיאִין אוֹתָהּ לְמִיתָה וְאֲדַרְבָּה סוּגִיא דְשִׁמְעֵתִין מִשְׁמַע דְרַבִּיבּוּי רִיעוּתָא מְבִיאִין אוֹתָהּ לְיַדִּי רַעִיָּה דְאֲמַר רַבָּא בְּגַמ' אֲבוּדָת לִילָה לֹא שְׁמָה אֲבוּדָה פִּי' וְאֵינָה מֵתָה אֲלֵא רוּעָה ...

לכ"נ לפרש דנקט בעלת מום לרבנותא דמהו דתימא הואיל ואיתרבו כל כך דאבוּדָה ובעלת מום הוא לא כאבוּדָה לילה ורוּעָה קמ"ל דאפ"ה מתה:

3. רש"י מסכת מעילה דף י עמוד ב

וְלֹא נִהְנִיךְ - מֵהֶם לְכַתְחֻלָּה הוּאִיל וְקִדּוּשֵׁין הוּן וְאִם נִהְנִיךְ אֵינן מוֹעֲלִין בְּהֵן מְדַאֲוֵרִיָּתָא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְאֵינּוּ מְשַׁלְּם אֲלֵא קֶרֶן בְּלִבְד.

4. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת מעילה דף י עמוד ב

וְלֹא נִהְנִיךְ. רִשׁ"י פִי' דְמ"מ אִיכָא מְעִילָה מְדַרְבְּנָן, וְתַמּוּזָה דְלַעֲיִל ג' ע"א מְבֹאֵר לְהַדִּיא דְבַחֲטָאוֹת הַמְתוֹת לִיכָא מְעִילָה אִפִּי מְדַרְבְּנָן [וְכֵן הִק' בְּבַה' ז' שֵׁם]. וְהַתּוֹס' (י"ב ע"ב ד"ה וְדַמִּי) כְּתִבּוּ דְכֻלָּל מְקוּם שְׁנַאֲמַר בְּמִשְׁנֵתֵינוּ אֵינן מוֹעֲלִין הֵינּוּ דַּאֲפִי מְדַרְבְּנָן לִיכָא מְעִילָה וְהוּא אִיסוּר הַנָּאָה גְרִידָא.

5. ספר מעיל אהרן – י:

(י"א) דהנה לקמן במשנה זו דחטאות המתות (דף י:)
פירש רש"י להדיא דלא מועלין היינו מה"ת, וכן ברבינו
גרשום שם. וכן בתמורה ברש"י שם וברבינו גרשום
פירשו דהיינו מה"ת. וכן רגיל רש"י לפרש בכל מקום
דחני לא נהנין ולא מועלין, וכמו לקמן (דף יב.) לענין
תורין שלא הגיע זמנו, מבואר בדבריו דמועלין מדרבנן.
וצ"ל כתיובין הצ"ק שכתבנו להלן בפנים.

ושיטת תוס' בכל מקום לפרש דלא מועלין היינו אפילו
מדרבנן, וכמו שציין הרע"א בגלין הש"ס לתוס' (לקמן
דף יב. ד"ה ודמי), וכן כתבו התוס' לעיל מיניה (בדף
יא: בד"ה תורים ע"ש).

ולא מועלין - היינו דליכא מעילה מה"ת,
וע"כ ליכא אשם וחומש, ומ"מ מדרבנן יש
מעילה, כן פירש רש"י. ולתוס' להלן (דף יא:
יב:): אין מועלין אף מדרבנן, ועיין לעיל (דף
ג. הערה י"א).

6. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד א

דמי חטאת ילכו לים המלח - כיון דאילו היתה הבהמה הוה אזלה למיתה ולא [נהנין] מאותן מעות מדרבנן ולא מועלין דכיון דלים
המלח אזלו לא קרינן ביה קדשי [ה'] וה"ה דלעיל גבי בהמה מצי למיתני לא נהנין ולא מועלין.

7. מרומי שדה מסכת נזיר דף כד עמוד א

תוס'. ד"ה דמי חטאת כו', ולא נהנין מאותן מעות מדרבנן כו'. אמת שכן פירש"י ג"כ בתמורה דף כ"ב, אבל תמוה אמאי אינו
אסור בהנאה מן התורה מתרי טעמי, חדא שהיא קדושה ואיסור הנאה שבה אינה יוצאה אלא בזריקת הדם, כמו שפירש"י
בקדושין דף נ"ז ב' בד"ה מה שלי בשלך אסור עי"ש. שנית שהרי הללמ"ס שימותו, וא"כ הוויין כשור הנסקל שאסור
בהנאה. מיהו זה יש ליישב, דרש"י אזיל לטעמיה דס"ל כשי' ר"ת דשור הנסקל אינו אסור בהנאה מחיים. אבל קושיא ראשונה
חזקה היא. ומלשון רש"י במעילה דף י' ב' בד"ה לא נהנין משמע, דלענין תשלומים קאמר לא נהנין מדרבנן, דמדרבנן אם נהנה
צריך לשלם קרן, וכדאי' שם דף י"ב דאיכא מעילה דרבנן. ואולי גם התוס' כיווננו לכך, דכיון דתנן לא מועלין משמע לא נהנין
קאי על תשלומין כמו במעילה. ומשו"ה כתבו שהוא מדרבנן, ומכ"מ צריך עיון:

8. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת מעילה דף יא עמוד א

תרעה עד שתסתאב. קאי אעברה שנתה ונמצאת בעלת מום, וכתבו התוס' דלפי"ז צ"ל דנמצאת בעלת מום היינו דנמצא בה מום
עובר, ואז אמרינן בה דתרעה עד שתסתאב ויפול בה מום קבוע, דאי מיירי שהיה בה מום קבוע א"כ ראויה מיד לפדיון. ותזנין
מדברי התוס' דגם במום עובר יכול להפריש חטאת אחרת, ורק אינה ראויה לפדייה עד שיפול בה מום קבוע.

9. ספר מעיל אהרן – יא.

לא נהנין - בפשטות הכוונה מן התורה,
ואפילו לפי המתבאר בסמוך דלא מועלין
מפני שהן ראויין לשלמים, מ"מ בין לפירוש
רש"י בסמוך ובין לתוס' עדיין אסור מן
התורה להנות, דאף דראויין להביא מכולן
רק שלמים, מ"מ הרי גם בקדשים קלים
כשלמים דליכא בהו מעילה, אסורים בהנאה

מן התורה לכו"ע, כמו שכתבנו בתוס'
בתחילת מכילתין ע"ש.

קרבן מעילה וא"א להביא קרבן מספק
דאפשר דהוי חולין בעזרה וע"כ לא מועלין.
וכל זה דלא כפשטות לשון המשנה להביא
כולן שלמים.

והנה לפ"ז משמע דאם נהנה בכולן יש
מעילה, ומרש"י ד"ה לא נהנין נראה די
קצת סתירה לזה, ועיין בדברינו ברש"י
ובהערה ס"ח.

גם הקשו המפרשים אמאי לא נימא שמדין
ביטול יתבטל דמי השלמים המועטים בדמי
עולה וחסאת המרובים, ויהיה דין מעילה בכל
המעלות. ועיין בהערה ס"ו מש"כ בזה.

מפני שהן ראויין להביא כולן שלמים -
רש"י פירש דכיון דכל חלק מהמעות אפשר
שממנו יקחו השלמים, ובשלמים ליכא
מעילה - שהרי קדשים קלים הוא, נמצא
דכשנהנה ממקצת המעות ספק אם חייב

11. ספר מעיל אהרן

המרדכי סוף חולין כמו כן יש לומר כאן דאיסור הנולד
בתערובת אינו מבטל אחרים, ר"ל כגון הכא, דהדין
מעילה שיש בדמי חטאת ועולה, נולד מתחלתו מעורב
עם דמי השלמים ולכך אינו מבטל. ועיין בפמ"ג יו"ד
סימן ק"ב ובמשבצות זהב ס"ק י"א דלפ"ד אולי לא
שייך כאן שיטת המרדכי ועיין גם בפלתי שם וצ"ע.

ובספר יד בנימין הביא מספר קול סופר על המשניות
דלא שייך לומר שע"י ביטול יעשה הדמי שלמים "קדשי
ה". והוסיף ביד בנימין טעם לשבח, על פי דברי העונג
יו"ט (סימן צ') דדין ביטול לא נאמר אלא להסיר שם
איסור או פסול, אבל דבר החסר מעשה או מעלה לא
ישיגנו על ידי ביטול, כגון מצה שלא נאפתה לשמה
וכדומה, וא"כ הכא נמי איסור מעילה ליכא בשלמים
משום שאין להם את המעלה של "קדשי ה", ולא ישיג
מדריגה זו ע"י ביטול ולכן אין בזה מעילה.

(ס"ו) במשנה למלך (פ"ז מהל' מעילה ה"ו) הביא בשם
מהר"י אלפנדרי שהקשה אמאי לא נימא כאן דין ביטול,
שיבוטל הדמי שלמים בדמי חטאת ועולה ויהיה מעילה
בכולן (לפי פירוש רש"י). וכתב המשנה למלך דביטול
לא נאמר אלא שיבוטל האיסור בהיתר או היתר באיסור,
אבל לא נאמר דין ביטול ליענש עליו - דהיינו ליתן
מלקות או מיתה וכמו כן לא מהני הביטול שיתחייב
משום מעילה על דמי השלמים. ועיין במפרשים שהקשו
ע"ז שהרי סוקלין על החזקות, ורובא עדיף מחזקה ע"ש.
אמנם הר"י אלפנדרי עצמו הביא ראיה מכאן לשיטת
תוס' להלן (דף כא: ד"ה פרוטה) דמטבע לא בטל.
ובספר מעיל יעקב כתב, דיש לומר דליכא כאן רוב כלל
דהא יכול להביא בהמה שמנה לשלמים ברוב המעות
וחטאת ועולה במיעוט. ועיין במתן בסתר.
ובספר עולת שלמה וכן בספר גט מקושר (סימן ט"ו)
כתבו דכמו דאיסור הנולד בתערובת אינו מתבטל, כמ"ש

12. דף על הדף מעילה דף יא עמוד א

בשול"ת בנין ציון (יו"ד ח"א סי' ק"ל אות ו') כתב ליישב קושיית המהר"י אלפאנדרי, שהרי הרמב"ן בב"ב (הובא בקצוה"ח סי' ר' סק"א) סובר שדבר שנקנה להקדש ע"י קנין חצר - אין בו מעילה, שאין מעילה רק בדבר שנעשה הקדש על ידי קדושת פיו, לפי זה מנה זה של שלמים, אף אם נימא שנתבטל ברוב של שאר המנים, ואפילו אם נהפך להיות הקדש, מ"מ אין בו מעילה, שאין כאן חלות קדושה ע"י פיו.

13. ספר מעיל אהרן

ולתוס' כוונת המשנה דכיון דאם ירצה
יביא מכל המעות שלמים, וחטאת ועולה
יביא מביתו - דכן הוא הדין במעות סתומים,
א"כ ליכא מעילה דכל המעות אינם נקראים
עדיין "קדשי ה'" כיון שראויין כולם לשלמים
שהיא קדשים קלים. ולפ"ז אפילו אם נהנה
בכולן ליכא מעילה, וכן משמע ברמב"ם.

והנה מקושית הגמרא להלן משמע יותר
כתוס', אבל מלשון תירוץ הגמרא משמע
יותר כרש"י, כמו שנפרש בסמוך.

14. ספר מעיל אהרן

מתקיף לה ר"ל - פשוט דקושית ר"ל
אינו מבני יונה שעבר זמנו, דפסולים הם
ואסור להביאן. אלא עיקר קושיתו היא
מתורים שלא הגיע זמנו - שלאחר זמן יוכשרו
כמ"ש בתוס'. ומדוייק כן נמי ברש"י ד"ה
אמר רבא ודו"ק.

והנה במשנה למלך (פ"ג מהל' איסורי מזבח
ה"ח) הקשה דהרי מבואר ביומא (דף סג):
דילפינן מקרא דאסור להקדיש מחוסר זמן
למזבח ע"ש, ומאי מקשה ריש לקיש הרי
אסור להקדיש תורים שלא הגיע זמנו אף
שלאחר זמן יוכשרו, משא"כ שלמים הרי
מותר ומצוה לקנות במעות אלו. וכתבו הרבה
מפרשים דיש לומר דאיסור זה לא נאמר
אלא בבהמה דאיירי ביה קרא, אבל בעוף
אפשר דמותר, עיין מעיל יעקב וקרן אורה
ותקנת עזרא, ועיין במחוקק ספון.

15. ספר מעיל אהרן

מפני שהן ראויין להביא תורין וכו' - צ"ע בקושיא זו, דבשלמא לפי פירוש התוס' לעיל (ד"ה המפריש) דראוי להביא בכל המעות שלמים אף דאין זה דבר רגיל מ"מ משום זה ליכא מעילה, ה"נ סלקא דעתך דאף שאין רגילות לקנות תורים שלא הגיע זמנן מ"מ כיון דיכול לעשות כן, ולקנות בדמים אלו דבר שאין בו מעילה, ליכא מעילה. אבל לפי פירוש רש"י דאין במעות מעילה מפני שיש בהם מעות של שלמים, הרי לא אמרנו דמפני שראוי לעשות דבר שאינו רגיל ליכא מעילה, דהלא מחויב להביא בקצת מן המעות שלמים. וא"כ מאי מקשה מתורים שלא הגיע זמנן שאין רגילות להביאם. וצ"ל כיון דלמעשה יכול להביא ממעות אלו דבר שאין בו מעילה ממילא אין מעילה במעות הללו. וצ"ע.

16. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת מעילה דף יא עמוד א

מתני' דם בתחלתו אין מועלין. בגמ' לקמן (י"ב ע"ב) איתא המקיז דם לבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו, והק' רש"י ותוס' שם הא בדם ליכא מעילה. ורש"י מתרץ דכיון דלא חזי לזריקה חשיב כגופה של בהמה ומועלין בו, וכ"כ התוס' שם.

17. ספר מעיל אהרן

הדם קל בתחלה - דאין בו מעילה, והיינו אפילו קודם זריקה כדמוכח בגמרא, וכ"כ רבינו גרשום וברע"ב להדיא, והטעם מפרש בגמרא. ומ"מ דוקא אחר שחיטה אבל קודם שחיטה, המקיז דם לבהמת קדשים מעל, כדאיתא לקמן (ריש דף יב:): דדוקא כשנעשה ראוי לכפרה ממעטינן לה בגמרא ממעילה, וכמבואר בתוס' שם (ד"ה המקיז).

ודע עוד דאף דאין בו מעילה אחר שחיטה, מ"מ איסור הנאה יש בו מן התורה מהשחיטה עד הזריקה, כמ"ש התוס' בברכות (דף לא. ד"ה המקיז, כפי מה שביארו הצ"ח שם ע"ש), ועיין בתקנת עזרא.

18. שפת אמת מסכת מעילה דף יא עמוד א

שם במשנה יצא לנחל קדרון מועלין בו פרש"י ותוס' מדרבנן מיהו יש לעיין מ"ש מדשן אחר שהוציאו לחוץ למחנה דלכ"ע אין מועלין בו ומשמע דאפ"י מדרבנן לית ב"י מעילה איברא דלשון הרמב"ם (סוף ה' פסוה"מ) משמע דמדרבנן אסור הדשן לעולם אבל לעיל משמע דעכ"פ מעילה אין בו אפ"י מדרבנן וי"ל דבדם גזרו טפי משום דלא אשתני כמו דשן שנשרף כל הקדשים ונשתנו לאפר וצ"ע:

19. ספר מעיל אהרן

יצא לנחל קדרון - אבל קודם לכן לא גזרו, וכתב רש"י הטעם, שלא גזרו גזירות במקדש, ועיין מש"כ שם. ובגבורת ארי ביומא (דף נט: במילואים) כתב שעשו כן כדי שיהא היכר שאין המעילה אחרי כן אלא מדרבנן, ולא כמו קודם השחיטה שהוא מן התורה, וע"כ עשו הפסק באמצע.

מועלין בו - הנה בפשטות מעילה זו אינו אלא מדרבנן, שהרי כבר נפקע ממעילה לאחר שחיטה כדילפינן מקרא וא"כ איך יחזור למעילה, וע"כ אינו אלא מדרבנן, וכן הוא שיטת רש"י ותוס' כאן. וכן מפורש ביומא ברש"י (דף נח:) ותוס' (דף נט:), וכן הוא ברכינו גרשום וברע"ב כאן ובראב"ד (פ"ב הי"א), ועיין מש"כ עוד בזה בסמוך בקושית הגמרא.

אבל רבינו חיים (המוכא בתוס' שם ביומא ד"ה הוא) סבירא ליה דמועלין בו מדאורייתא אף שכבר נפקע כנ"ל, מ"מ חכמים - דהיינו בית דין חזרו והקדישו אותו כשיצא מן העזרה כדי שימכרו אותו לגננים כמבואר ברש"י, ולכן יש בו מעילה מן התורה כמו כל קדשי בדק הבית. וכן משמע ברמב"ם (פ"ב הי"א), ועיין במתן בסתר. ובפ"י קדמון בסוף מכילתין משמע, דמעצמו חוזר לדין מעילה מן התורה וצ"ע, ועיין בגמרא בסמוך עוד בזה.

20. ספר מקדש דוד - קדשים - סימן יז

י) ובדם פסול אם הוא ג"כ אסור בהנאה יש לחקור מהטעם דקדשים פסולים אסורים בהנאה משום דדינן בשריפה נראה דבדם פסול לא שייך זה דלא אשכחן שריפה בדם פסול אלא ישפך לאמה כדאשכחן בכמה דוכתי וטעם דקדשים לא ניתנו אלא לאכילה ושתייה ג"כ לא שייך בדם ואף בדם טהור זה דאמרינן לא נהנין ולא מועלין נראה דהאי לא נהנין הוא רק מדרבנן דהא ילפינן מקרא מעילה (י"א). דלפני כפרה כלאחר כפרה ולאחר כפרה מותר בהנאה לגמרי דהא נמכרין לזבלין ובפשוטו ג"כ נראה דאף דם פסול מותר בהנאה לגמרי דהא דם פסול נשפך לאמה וכן כל שירי הדם אמרינן ביומא (נ"ח ע"ב) דנתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לזבלין ודוחק לומר שהדמים הפסולים הנשפכין לאמה היה להם מוצא אחרת ובפשוטו הכל מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ויחד שם נמכרין לזבל דמותרין בהנאה ובירושלמי סוטה (פ"ג הלכה ג') דייקנן דמי סוטה שנפסלו מותרין לגבל את הטיט מהא דאמרינן דהמים נשפכין לאמה ע"ש ומוכח דכל שנשפך לאמה מותר בהנאה:

והנה מ"ש דזה דאמרינן דדם קודם זריקה לא מועלין אף איסור הנאה הוא רק מדרבנן י"ל דזהו דוקא למאן דמפקא לה מקרא דיהיה דלפני כפרה כלאחר כפרה אבל מאן דמפקי בזבחים (מ"ו ע"א) מקרא אחרת מלכך שלכך יהא א"נ מקרא דלכפר לכפרה נתתיו ולא למעילה אפשר דרק ממעילה אימעטו ולא מהנאה ובהנאה אסורים מדאורייתא:

21. ספר מעיל אהרן

ובגדי כהונה - היינו בגדי כה"ג שעבד בהם ביום הכיפורים, דאסור להשתמש בהם ביום כיפורים אחר לר' דוסא, ולרבנן אף כהן הדיוט אסור להשתמש בהם עוד וטעונים גניזה.

והקשה בספר גבורת ארי ביומא שם דלכאורה אין זה ענין לכאן, דהפסוק "והניחם שם" לא בא לומר דאסור אף שנעשית מצותו, אלא בא לומר - שנעשית מצותו, דבלא הפסוק לא היינו יודעין כלל שנעשית מצותו ולא היה אפשר ללמדו מתרומת הדשן, וא"כ לא הוי ב' כתובים הבאים כאחד, וצ"ע, ועיין עוד בתקנת עזרא.

22. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת מעילה דף יא עמוד ב

הניחא למ"ד איברי שעיר המשתלח אין נהנין מהם אלא למ"ד נהנין מהן מאי איכא למימר. וכן נפסק להלכה דמותר להנות מאיברי שעיר המשתלח. ובגמ' יומא (ס"ד ע"א) איתא דדחייתו לצוק זהו שחיטתו ואם שחט את אמו עובר משום אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד. והמנח"ח (מצוה קפ"ה או י') הק' דא"כ נימא דיהיו מותרים האיברים באכילה דהא דחיינו זהו שחיטתו, וכמו גבי מליקה דהותר בשרה לכהנים.

23. תוספות יומא דף ס/א

אלא למאן דאמר מלמדן מאי איכא למימר - הוה מצוי לשנויי דמאן דאמר מלמדן סבר לה כרבנן דרבי דוסא דהווי להו השתא שלשה כתובין אלא בעי לשנויי אפי' אם תמצא לומר דסבר כרבי דוסא:

24. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת מעילה דף יא עמוד ב

מתני' דישון מזבח הפנימי והמנורה לא נהנין ולא מועלין. בתוס' יומא (נ"ט ע"ב דמייתנין לעיל) איכא ב' פירושים, דר"י מפרש דדוקא בדישון מזבח הפנימי אין מועלין אבל בדישון מזבח החיצון מועלין, וכדאיתא לעיל דבתרומת הדשן איכא מעילה אף אחר שנעשית מצותה. וריצב"א מפרש דדישון מזבח הפנימי והחיצון שניהם שוים ואין בהם מעילה, והא דמבואר לעיל דמועלין היינו דאית בהו איסור הנאה אף אחר שנעשה מצותה.

25. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת מעילה דף יא עמוד ב

רש"י ד"ה המקדיש דישון בתחילה, כלומר לאחר שהניח דישון מזבח הפנימי והמנורה במקום תרומת הדשן דלא שייך דלא לידבק בהו פורתא. והיינו דאף דבשעה שהוציאן אין מועלין בהם וכמבואר במשנה מ"מ אח"כ כשמניחם אית בהו מעילה, דומיא דנסכים אליבא דר"א בר צדוק דבעודן באויר השיתין לית בהו מעילה וכשירדו לשיתין אית בהו מעילה. ולהאי פירושא הלשון שכתוב במשנה המקדיש דישון הוא לאו דוקא, אלא בעצם הנחתו במקום הדשן של מזבח החיצון אית ביה מעילה.

והטעם כ' רש"י משום שנדבק בהו פורתא מדשן מזבח הפנימי דאית ביה מעילה. וצ"ע מ"ש ממה שמבואר לעיל (בע"א) דהמפריש מעות דאית בהו דמי עולה מעורבין ומ"מ ליכא מעילה, [וכמו שנתבאר לעיל דיש מהאחרונים שכתבו דהוא גם היכא דנהנה מכל המעות]. מיהו לקמן בגמ' פירש"י (ד"ה א"כ) דילפינן מקרא דאיכא מעילה בדשן של מזבח הפנימי, ואף דעד שהוציאוהו ליכא מעילה מ"מ הפסוק מחדש דבהנחתו במקום שפך הדשן אית ביה מעילה ומשמע דאף אי לא נתערב ביה כלל מדשן החיצון. [ויעויין לעיל גבי ירדו לשיתין שנתקשה רבינו שליט"א מסברא היאך חייל בהו מעילה אחר שפקע איסורו].

26. תוספות מסכת מעילה דף יא עמוד ב

המקדיש דישון בתחילה - [1] יש מפרשים במקדיש אפר כירתו ואין נראה דאטו גרע ממקדיש זבל אשפתו דקאמר בסמוך דמועלין ואם כן מאי קא משמע לן הכא דהא ודאי דכל אדם יכול להקדיש לבדק הבית [2] לכך נראה לפרש דמיירי באדם שנטל מתרומת הדשן לאחר שהורמה והקדישה מועלין בה מן התורה.

• נזר הקודש

ובתפא"י. — והנה התוס' כתבו יש מפרשים במקדיש
אפר כירתו. — והקשו התוס' דמאי קמ"ל דאטו גרע
ממקדיש זבל אשפתו דמועלין בו יעוי"ש. — ועוד
יש לתמוה מדוע שנה האי דינא הכא אצל דישון
מזבח הפנימי והמנורה, הלא הי' להתנא למיתני האי
דינא אצל מקדיש זבלו ואשפתו. — ונראה דיש לפרש
דכוונת התנא להורות לנו דהא דאין מעילה בדישון
קזבח הפנימי והמנורה לא הוי הטעם משום דלא שוה
מיד'. — ואן זה דבר הראוי להקדישו. — דאם משום
זה הוי הדין גם במקדיש אפר כירתו דאין בו מעילה.
אלא הטעם משום דנעשית מצותו ואין מועלין בו. —
ומטעם זה המקדיש אפר כירה יש בו חשיבות להיות
נתפס בהקדש ומועלין בו. — ובשביל זה שנה לנו
התנא האידנא הכא. — ונראה כי כן מפרש הרמב"ם
מרכתיב בפר"ה ממעילה מקדיש אפר סתם.

• זבח התודה

המקדיש דישון בחלה וכו' כתבו בתוס' יש מפרשים במקדיש
אפר כירתו וכו'. עיין בתוספות יו"ט שהוכיח

דארמב"ם ג"כ מפרש הכי והתוספות מיאנו בזה ומסקי דמיורי
באדם שנטל מתרומת הדשן לאחר שהורטה והקדישה דמועלין
בה מן התורה וקשה הרי תרומת הדשן אכור בהגאה ואיך חל
ההקדש ע"ז ואולי דקאו על דשן של מזבח הפנימי ומ"ס הוא מה
שכתב מתרומת הדשן. וביומא דף ג"ט מסקי התוספות כחד תירוץ
דמיורי כתנתיין בהדשן שהוציאו מחוץ למתנה דבזה נעשה מצותן
לכו"ע ואח"כ נפל אחד זוכה בה והקדישה יש בה אח"כ משום
מעילה אם נהנה ממנה וזה הפירוש נכון מאד אך תיבת בתחלה
דחוק גם לאירוש זה:

27. שפת אמת מסכת מעילה דף יא עמוד ב

שם במשנה המקדיש דישון בתחילה מועלין בו אין מובן הפי' כמ"ש התוס' ויותר הי' נראה דהמקדיש ט"ס היא וצ"ל דישון
בתחילה מועלין והיינו דשן מזבח החיצון הרמת הדשן ולמר כדאית ליה לר' יוחנן קודם שהוציאו לחוץ אבל אחר הוצאת הדשן
לחוץ לכ"ע אין מועלין בו כנ"ל וכן משמע קצת בגמ' דקאמר בשלמא מזבח החיצון כו' משמע דמתני' מיירי נמי ממזבח החיצון:

28. תוספות מסכת מעילה דף יא עמוד ב

תורים שלא הגיע זמנן - דבעינן בתורים שיהו גדולים ובני יונה שעבר זמנן דביונים גדולים פסולים כדאמרינן בסוף פ' קמא
דחולין (דף כב.) לא נהנין ולא מועלין פירוש לא מועלין כלל ואפילו מדרבנן אמרינן דלא מועלין כלל דאין לפרש דאין
מועלין מן התורה קאמר אבל מדרבנן איכא מעילה דהא לעיל גבי דם דקאמר אין מועלין על כרחך רוצה לומר אין מועלין כלל
דאי מן התורה דווקא קאמר מאי קאמר יצא לנחל קדרון מועלין וכי נמי יצא לנחל קדרון אין מועלין אלא מדרבנן כדפי' לעיל וכן
גבי חטאות המתות דקאמר אין מועלין ר"ל אף מדרבנן כדמשמע לעיל בריש פ"ק (דף ב.) וא"כ ש"מ כל היכא דקתני אין
מועלין ר"ל אפילו מדרבנן.